

KUNSTEN Å VÆRE EN GOD LYTTER

ETTER EN IDÉ AV MATIAS H. IVERSEN OG TERESE G. SOLBAKKEN

Fag: musikk

Emne: lytting, refleksjon

Målgruppe: 5.-7. eller 8.-10. årstrinn

Tidsramme:
modul 1: ca. 30 minutter
modul 2: ca. 30 minutter
modul 3: ca. 30 minutter

Ressurser:
modul 1 og 2: god plass, stoler
modul 3: god plass, tre tennisballer

En god lytter eller tilhører kan ta imot andres ytringer, musikk eller budskap uten nødvendigvis å kommentere eller gi overflødig respons. Det å kombinere stillhet med å samtidig være aktiv i sin holdning til det som skjer, er en vanskelig kombinasjon som med hell kan trenes på. Det er viktig å snakke med elevene om hva det vil si å være en god lytter eller et godt publikum.

Opplegget passer som Bruk konserten-materiell til konserter som er lavmælte eller som krever høy konsentrasjon av elevene.

Fremgangsmåte modul 1: Elevene deles i par. Parene sitter mot hverandre med blikkontakt. Den ene i paret får beskjed om å fortelle et eller annet til den andre, for eksempel et morsomt reiseminne, hva hun gjorde i høstferien, en gang hun tabbet seg ut eller lignende. Den andre i paret er først en aktiv og interessert lytter som følger med, nikker og gir respons på det som fortelles. På signal fra læreren går lytteren fra å være aktiv til passiv og uinteressert. Elevene bytter så om, slik at den som lytter blir den som forteller. Den nye lytteren starter igjen som interessert og aktiv, men blir på signal fra læreren passiv og uinteressert.

Gruppen samles så i plenum. De elevene som vil, formidler sin historie til hele klassen. De andre elevene er da publikum. De skal lytte til det som blir sagt, vise med ansikt og lyd at de er interesserte, være stille der det kreves og klappe godt når medeleven er ferdig med å fortelle. Den som står foran og forteller, skal jobbe med sin egen innlevelse, blikkontakt med gruppen, pausene og kroppspråket sitt underveis. Diskuter så elevens erfaringer som både lyttere og fortellere. Hvordan var det å gjøre øvelsene? Hvilke opplevelser har de fra det å fremføre noe for andre? Hvordan vil de ha det når de selv utøver eller fremfører noe? Ble elevene som fortalte for hele klassen nervøse? Hva er egentlig en god publikummer? Må de alltid like det de hører? Hvordan ønsker de å møte konsertene og musikerne som kommer til skolen? Tror de at de voksne også blir nervøse?

MÅLK06

Å kunne lytte er en grunnleggende forutsetning både for musikkopplevelse og for egen utøvelse, alene og i samspill med andre.

Et samfunn med overflod av lyd og musikk, krever musikalisk skjønn og vurderingsevne hos den som lytter (lytte som hovedområde i musikkfaget).

Fremgangsmåte modul 2: Alle elevene blir utstyrt med én setning hver som de skal huske utenat. Setningene er helt uavhengige av hverandre og tatt helt ut av all sammenheng.

Eksempler på setninger:

- Min bror kjører gul moped.
- Jeg liker godt å drikke kald saft etter trening.
- Noen ganger står det mye tørt i avisene.
- Kongen vinker fra balkongen på 17. mai.
- Det morsomste jeg vet, er å hoppe på trampoline.
- Da jeg var liten, brakk jeg beinet i barnehagen.

Elevene sitter i ring. Det skal være helt stille og de skal ha blikkontakt med hverandre. Læreren sier sin egen setning. Etter en liten pause fortsetter eleven ved siden av med sin setning. Det er viktig at elevene lytter uten å kommentere eller le. Setningene skal bare henge i luften som en ytring. Bryter noen stillheten mellom utsagnene, tar man en runde til i ringen.

Fremgangsmåte modul 3: Gruppen stiller seg i sirkel. Læreren har tre tennisballer, hvor hver representerer en tone i en treklang. Læreren begynner å synge en tone og sender ballen videre. Den som mottar ballen fortsetter å synge samme tone. Etter hvert som ballen kommer rundt ringen, ender vi opp med at alle synger samme tone. Når ballen har vært hos alle elevene, sender læreren videre ball nummer to med en ny tone (for eksempel tersen). De som mottar ballen gjentar denne tonen. Nå har vi to toner som klinger sammen. Man kan så sende tre baller og skape en treklang som går rundt ringen (grunntone, ters, kvint). Øvelsen kan også gjøres med forskjellige lyder i stedet for toner. Avslutt med samtale og refleksjonsspørsmål.

Tips til videreføring: Kombiner opplegget med Bruk konserten-opplegget Lytteleker.

Hvorfør:

- Elevene trener seg på å være konsentrerte i en lyttesituasjon.
- Elevene blir mer bevisste mekanismer i samtaler, og hvordan en god samtale er avhengig av begge parter.
- Elevene trener seg på det å være aktive lyttere.
- Elevene trener seg på å la utsagn «henge i luften» til ettertanke og refleksjon.
- Elevene blir bevisste på egne ønsker rundt det å bli lyttet til. Gjennom å føle på kroppen hvordan det er å forsøke å formidle noe til noen som ikke er aktiv eller interessert, vil elevene kunne forstå viktigheten av å ha respekt for det andre sier, både i klasserommet og i konsert/forestillings-sammenheng.